

פסוקים - א
אגריגול פל פלפלי

"לכל אחד מאיתנו ניתנו כשרונות ויכולות נבדלים ואחריותנו היא לחלוק אותם בדרך חיובית. מנהיג צריך להנהיג, מורה צריך ללמד, וסופר צריך לכתוב. כשרון שאתם רואים אותו כמובן מאליו יכול למלא צורך חיוני אצל אדם אחר, או שיכולה להיות לו השפעה גדולה ממה שיכולתם לשער. מחובתכם לשאול את עצמכם דרך קבע איך תוכלו להשתמש בכישוריכם הייחודיים כדי לשפר את העולם".

(עפ"י הרבי מלובביץ')

נפש כי תחטא בשגגה - אחריות האדם למעשיו ולחטאיו הרב כרמיאל כהן

ג' ניסן ה'תשס"ז

והוא, כי אין זה לו, כי אם שגם בלא דעת נפש לא טוב. שאם יחטא איש שוגג, אין זה כי אם שנפשו לא טובה היא, מאיזה עון שעשה תחלה, ואותה עבירה גרמה לו זאת. והוא כי אשר אין בידו עון אשר חטא אין שוגג בא על ידו, כי הוא יתברך אפילו בהמתם של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמם לא כל שכן. והוא מאמר הכתוב (שמואל א, ב' ט') 'רגלי חסידיו ישמור', והוא מאמר רבי מאיר (אבות פרק ו משנה א) על העוסק בתורה לשמה 'זמרחקתו מן החטא'. וזהו מה שראוי לאמר הוא 'נפש כי תחטא בשגגה', מהיכן נמשכה לו תקלה זו, הלא הוא 'מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה', כי אשר כבר עשה אחת מהנה, גרם לו תבא תקלת שגגה זו מתחת ידו.

האלשיך הקדוש מחלק את הפסוק 'נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה' בצורה מיוחדת. לדעתו, מחציתו השניה של הפסוק - 'מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה' היא טעם למחציתו הראשונה - 'נפש כי תחטא בשגגה'. מדוע חטאה הנפש בשגגה? כיון שבעבר עשתה אחת מכל מצוות ה' אשר לא תעשינה. אין אדם חוטא כך סתם בשוגג ('כי הוא יתברך אפילו בהמתם של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם צדיקים עצמם לא כל שכן') - 'שאם יחטא איש שוגג, אין זה כי אם שנפשו לא טובה היא, מאיזה עון שעשה תחלה, ואותה עבירה גרמה לו זאת'. עבירה גוררת עבירה. אדם שעבר עבירה במזיד פגם בנפשו, ומן הפגם שנוצר בנפשו נולדה העבירה בשוגג. זאת רצתה התורה ללמדנו לבל נקל ראש בחטאינו בשגגה. אדם שעלה מדעתו על מסלול ההידרדרות גרם לעצמו שיחטא בעתיד גם בשוגג.

זהו ביחס לחטאו של אדם רגיל; ביחס לחטאו של כהן משיח מבין האלשיך הקדוש שחטאו נגרם 'לאשמת העם', דהיינו בגלל שלא מיחה בעם יצאה תקלה גם מתחת ידו, ובלשונו של האלשיך הקדוש:

עוד אודיעך כי לפעמים עבירת זולתו גורמת לאדם גרמת נזק גדול ורוב מזה, ומצריכו להביא כפרה גדולה מזו. והוא כי 'אם הכהן המשיח יחטא, כי זה ימשך לו בשביל אשמת העם, והוא כי לו קיים הוא מקרא שכתוב (מלאכי ב) 'כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו', שהוא להוכיח במישור, לא היתה תקלה יוצאת מתחת ידו עתה, אך מאשר לא הזהירם, ועל העדר הזהרתו, חטאו זה גדול ממזיד של עצמו, כי חטא הרבים תלוי בו, כמאמרו יתברך אל יחזקאל הנביא (יחזקאל ג) 'זאתה כי לא הזהרת רשע וכו' הוא רשע בעונו ימות ודמו מידיך אבקש'. ועל דרך זה הוא אומרם ואם הכהן המשיח יחטא, זה נמשך לו בשביל אשמת העם שלא הזהירם, ואשמו. ועל כן שגרמתו רבה, יביא פר בן בקר זכר

(א) וידבר ה' אל משה לאמר: (ב) דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה: (ג) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת: ... (יג) ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו: ... (כב) אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם: ... (כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם: (כח) או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא: (פרק ד)

פרשת קרבנות החטאת הולכת בהדרגה; תחילה חטא כהן משיח, לאחר מכן חטא הסנהדרין, לאחר מכן חטא הנשיא ובסוף חטא אדם רגיל מישראל. אלא שפסוק ב' 'מקלקל' הדרגה זו בעוסקו בחטא אדם רגיל אך לא משלים ענין זה אלא עובר להדרגה האמורה שבסופה חוזר להשלים ענין חטאתו של אדם רגיל. מה מטרתו של פסוק ב? מדוע הוקדם פסוק ב ולא היה די בפסוק כז? לשם מה 'אי הסדר' הזה?

שאלה זו היא אחת מן השאלות ששואל האלשיך הקדוש בענין פרשת קרבנות החטאת, וטרם נעיין באחת מתשובותיו לשאלה זו נעיין בדבריו העקרוניים לתפיסת חטא בשגגה בכלל.

אדם שחטא בשגגה עלול להתברך בלבבו שאין זה נורא כל כך, ואין זו אשמתו בכך ששגג. כנגד תפיסה מוטעית זו יוצאת התורה, לדעת האלשיך הקדוש, וכלשונו:

הנה כונתו יתברך להעיר אזן עם בני ישראל הקטנים עם הגדולים. ישמרו פן ואל יאמרו ללבבם, אם המצא תמצא בידם חטא שוגג, ברוך ה' ואעשיר. כי לא ברשע ולא בפשע פעלתי עולה, ולא אתעצב אל לבי על שגגה שיצאה מתחת ידי ואנכי לא ידעתי. ואנכי אדם ולא אל, שלא אוכל להתעלם או לשכוח, כי דרך אנשים לי. וכל עדת ישראל ישגו כי השגגה מצויה בכל אדם. והנה יהיו הדברים האלה שומה בפיהם ובלבם, להקל מעליהם אשמת דבר כל עון שוגג. ולא מזער הוא, כי קו לקו הלוך ילך ופושט ידו בכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם. על כן, למען ולבעבור הסיר תועה זו מלבנו, בא האלהים ויאמר, 'דבר אל בני ישראל לאמר נפש כו'. לומר, הנה ידעתי דרך אנשים, שהוא לדבר ולומר כי יחטאו שוגג, מה עשיתי ובמה נחשב הוא, כי לא לבי הלך במעשה הרע. ואם נעשה ולא מלבי, מהבל ימעט חטאתי זה. על כן יידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל לאמר, כלומר דבר אל בני ישראל כי מה שראוי להם לאמר, אינו כדרך אנשים, כי אם מה שראוי להם לאמר, נפש כי תחטא בשגגה,



רקע

על חטאתו שוגג על אשמת העם שלא מיחה בהם ולכן עון העם על כהן המשיח, הלא יצא עתק מפי איש לאמר, אם כן איפה, אכן סר מר חטאתי ממני, כי לא עלי תלונתו יתברך כי אם על הכהן המשיח שלא לימדני להועיל, על כן עשה הקדמה. וכדי לאמר אחר כך ענין קרבן כהן משיח, הקדים ואמר דעו איפה, כי נפש אדם כי תחטא בשגגה, ממה נמשך לו זה, הלא הוא, מכל מצות ה' וכו' ועשה מאחת מהנה. ואחר הקדמה זו שאמר ששגגת כל אחת מהנה, מהעם, נמשך לו מעון של עצמו. אחרי כן אמר אם הכהן המשיח יחטא, הוא נמשך לו לאשמת אשר לא מיחה בעם. באופן שעל ידי מה שהקדים, נבין כי גם שאשמת העם על הבלתי מוחה, לא יבצר שעון כל אחד מהעם, עונו חקוק על עצמו, שהוא בעל הדבר, כאשר הקדים לומר שעון עצמו גרם לו שגגתו. אלא שגם כן מי שלא מיחה בו נכשל גם הוא, וגורם לו גם הוא שגגת חטאתו. נמצא כי הקדים ענין היחיד להיות הכנה אל מה שהיה בא לומר אחר כך מענין כהן משיח. וזהו אומרו דבר אל בני ישראל לאמר, לומר שכדי לאמר מה שאחר זה אמר תחלה נפש כי תחטא כו'. אך עיקר קרבן היחיד הוא לפנים, אחר קרבן הנשיא, שהוא הסדר, כאשר כתבנו.

כל אדם אחראי למעשיו ולחטאיו ("עון כל אחד מהעם, עונו חקוק על עצמו, שהוא בעל הדבר"), זהו הלימוד היסודי שרצתה התורה ללמדנו בפרשה זו, וחטאיו שלו עצמו (ולא שום דבר אחר) הם שגורמים להידרדרותו מטה מטה. אלא שנוסף לזה רצתה התורה ללמד את הכהן המשיח על אחריותו ביחס לעם. "נמצא כי הקדים ענין היחיד להיות הכנה אל מה שהיה בא לומר אחר כך מענין כהן משיח".

תמים ולא נקבה, כי חזקה שגגתו כמדובר. ואמר 'על חטאתו אשר חטא', לומר חטאתו אשר חטא, שהוא בשביל חטאתו שלא מיחה גרם לו אשר חטא עתה.

תפקידו של הכהן המשיח הוא להיות אחראי על כל העם, להוכיחם ולהזהירם לבל ייכשלו בחטא. כשהכהן המשיח מועל בתפקידו ואינו מרגיש אחראי על העם, הוא עצמו נכשל וחוטא בשגגה. אמנם חטא הרבים שתלוי בו שגרם לו לחטוא בשגגה חמור יותר מאשר חטא מזיד של עצמו שגורם לחטא בשגגה, ולכן מביא הכהן המשיח פר לחטאת. החטא בשגגה הוא אותו החטא אבל הגורם לחטא בשגגה חמור יותר אצל הכהן המשיח ולכן קרבנו גדול יותר.

הבעיה הגדולה היא שידיעה זו שהכהן המשיח הוא אחראי על העם יש בה כדי ללמד לכהן עצמו את תפקידו, אבל מאידך היא עלולה לגרום לעם להרגיש שהם אינם אחראים על מעשיהם. אם חטאנו, הרי זה באשמת הכהן המשיח שלא מיחה בנו. אדם שסבור שהוא אינו האחראי למעשיו ותולה את האחריות למעשיו שלו בצווארם של אחרים, הרי זה שורש הרע. אדם כזה מועד לחטוא בכל עת מתוך הרגשה מוטעית זו. זאת אשר רצתה התורה ללמדנו בהקדימה את פסוק ב המלמד על אחריות כל אדם למעשיו, לחטאו של כהן משיח המלמד על אחריות הכהן על חטאי העם. הכהן אמנם אחראי על העם, אך אחריותו שלו המחייבת אותו אינה באה לפטור את העם מאחריותם על מעשיהם. בלשונו של האלשיך הקדוש:

ראה יתברך שאם יתחיל לומר ענין כהן המשיח, שמביא פר



אין כמוני בעולם!

הטרג הפילוג:

החניכים יכירו בייחודיותם, ובקיום תפקיד ייחודי לכל אחד בעולם.

הבנה הפילוג:

1. היכרות בסיסית בין חברי הקבוצה (בנטעים לא מזיק לחזק מידי פעם את ההיכרות).
2. המחשה כי לכל אחד יש דברים משותפים עם חניכים אחרים, וישנם דברים שונים.
3. הבנה כי השוני מעיד על תפקיד ייחודי.

מהלך הפילוג:

1. היכרות בסיסית בין חברי הקבוצה

בחרו אחת מההפעלות הבאות:

-  **משחק השמות** - החניכים מתחלקים לזוגות. כל חניך מספר לחברו על משמעות שמו. לאחר מכן יושבים במעגל וכל אחד מספר על משמעות השם של החבר איתו שוחח קודם לכן.
-  **חלוקה לקבוצות** - החניכים מתחלקים לקבוצות על פי קריטריונים שהמדריך מקריא: צבע עיניים, מידת נעלים, גובה, מספר אחים ואחיות, נולד בישראל או בחו"ל, קרא הארי פוטר, מנגן ועוד...
-  **פאזל אישי** - כל חניך מקבל דף A4. עליו לצייר את עצמו, לגזור את הציור לחלקי פאזל ולהכניס לשקית. מערבבים את השקיות וכל חניך מקבל שקית של מישהו אחר. כל אחד מרכיב את חלקי הפאזל שקיבל וצריך לגלות מי החניך שיצא בפאזל.

אנחנו מכירים זה את זה על פי כל מיני נתונים חיצוניים, מראה, שם, מקום מגורים וכו'. ישנו רובד נוסף, עמוק יותר, בהיכרות בין בני האדם. רובד זה הינו הזהות הפנימית יותר, ובו נעסוק במערך הזה בעז"ה.

2. המחשה כי ישנו דומה ושונה בין כל אחד מאיתנו

כל חניך מקבל דף ובו טבלה (נספח 1). עליו למלא את הטור הראשון בהתאם למה שנכון לגביו. לאחר מכן, עליו להחתיים בכל תחום חניך שענה כמוהו.

דיון:

- האם יש מישהו שענה בדיוק אותו דבר על כל התחומים כמו חניך אחר?
- האם יש מישהו שלא הצליח למצוא חניך שענה כמותו באף תחום?

אין אף אחד כמונו בעולם!

יש חברים שיש להם תכונות או רצונות דומים לשלנו בחלק מהתחומים, אבל אין אף אחד שהוא בדיוק כמונו. אנחנו "מורכבים" ממשוה שהוא רק אנחנו, רק לנו יש את כל הנתונים המסויימים האלו, במינונים המדוייקים לנו. אפילו בין תאומים זהים, שנראים כמעט אותו הדבר, ויש להם את אותו קוד גנטי, יש הבדלים. כל אחד מהם בוחר את דרכו השונה בחיים. למה זה ככה? למה אין שני אנשים זהים לחלוטין בכל?

3. הבנה כי השוני מעיד על תפקיד ייחודי

 תחומי עניין - מניחים כרטיסיות על הרצפה על פי מקצועות הלימוד בבית הספר. מאחורי כל כרטיסיה מוסתרת משימה הקשורה למקצוע זה (נספח 2). כל חניך בוחר באחד המקצועות ומתיישב ליד הכרטיסיה. על הקבוצות שנוצרו סביב כל כרטיסיה לבצע את המשימה הכתובה בה (חשוב לוודא שהחניכים בוחרים לפי המקצוע ולא מציצים לראות מה המשימה).

דיון:

- לפי מה בחרתם את המקצועות?
- האם הייתם מעדיפים לבצע משימה אחרת?
- האם הייתם יכולים לנחש איזה חניך יבחר איזה מקצוע?
- מה גורם לנו להתחבר יותר למקצוע אחד מאשר לשני?



האם יותר קל לנו לבצע משימות בתחומים מסויימים? למה?

כל אחד בחר את המקצוע שיותר מעניין אותו, או שהוא יותר מסתדר איתו. בגלל שידענו שיש משימה שצריך לבצע, בחרנו מקצוע שיש סיכוי שנצליח לבצע את המשימה שקשורה בו. אנחנו מודעים לכישרונות וליכולות שלנו, ומבינים שלכל משימה נדרשים כשרונות מסויימים, ועלינו לעשות מה שמתאים לנו, ואחרים יעשו מה שמתאים להם.

אפשרות נוספת: מפזרים בחדר ציורים של חפצים שונים (נספח 3). כדאי לשים מספר עותקים מכל חפץ בניילונים. כל חניך מקבל פתק ובו כתובה מטלה שעליו לבצע (נספח 4), ועליו לקחת את החפץ שהכי יעזור לו למלא את המטלה. במידה ולא נשארו עותקים מהחפץ הרצוי, שיקח חפץ אחר, או מספר חפצים שיחד יעזרו לו במטלה.

דין:

לפי מה בחרתם את החפץ?

האם יש מספר חפצים שעוזרים למטלה מסויימת?

האם חפץ אחד יכול לבצע מספר מטלות?

איך אנחנו יודעים מה מתאים לכל חפץ?

איך אנחנו יודעים מה צריך למילוי כל מטלה?

ניתן לקיים את ההפעלה הפוך - כל חניך מקבל חפץ ועליו לבחור את המטלה שהכי מתאימה לחפץ שלו לבצע.

לכל חפץ יש תכונות, יכולות, מרכיבים מסויימים. כשיצרו את החפץ, הוא נועד למילוי משימות מסויימות ויצרו אותו בהתאם (סכין נועד לחתוך ולכן הוא חד, קערה נועדה להכיל דברים ולכן היא עמוקה וכו'). לפי התכונות והמרכיבים של החפץ, אנחנו יכולים לנחש למה הוא נועד. לפי המטלה, אנחנו יכולים להבין מהו החפץ המתאים לביצועה.

הקב"ה ברא אותנו שונים זה מזה, כי לכל אחד יש תפקיד שונה שהוא צריך לבצע בעולם. הקב"ה נתן לנו את התכונות, הכשרונות, היכולות, והנתונים שיאפשרו לנו למלא את תפקידנו.

”צריך שכל אדם ידע וישקול כי מטבע בריאתו הינו יחיד בעולם, ולעולם איש בחיים לא ידמה לו. ואילו היה אי מי שווה לו או דומה לו, אזי חפץ לא היה בקיומו שלו. אך אל נכון - כל אחד ואחד משהו חדש הוא בעולם וטוב אם יעשה את ייחודו לשלימות כי בהעדר אותה השלימות, תתמהמה ביאת המשיח...”
(ר' נחמן מברסלב)

”את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, בתקופה מוגדרת ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין רק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם. ההשגחה יודעת היכן וכיצד יכול הפרט היחיד על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו, לקיים את שליחותו. באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה יהא זה בכוחו של האדם למלא את שליחותו. בורא העולם פועל בהתאם להלכה האומרת כי לא יתכן למנות שליח כדי לבצע תפקיד שהוא למעלה מכוחותיו של שליח. זו שליחות שאי אפשר לקיימה והיא מחוסרת כל ערך. מאחר שאם ממנים אדם למלא שליחות, מן הראוי ליתן לו גם את היכולת לפעול כשליח. משום כך נברא היחיד בתקופה ובמקום שבהם יוכל לקיים את פעולתו לשם מילוי שליחותו” (הרב סולובצ'יק)



☒ נספח 1

התחום	התשובה שלי	מי ענה כמוני
שם		
ממה אני מפחד		
תחביב		
כישרון		
חלום / שאיפה		
תחום שאני לא טוב בו		
מקצוע שמעניין אותי		
כשאהיה גדול...		
מה מעציב אותי		
מה מצחיק אותי		

☒ נספח 2

למדריך: יש לקפל את הכרטיסיות כך שהחניכים יראו רק את המקצוע ולא את המשימה

<p>פתרו את הבעיה החשבונית הבאה: דני קיבל מאמא שלו 15 ש"ח דמי כיס. דני קנה 2 ארטיקים, אחד לו ואחד ליוסי חברו הטוב, כל ארטיק עלה שלושה שקלים. אחר הצהרים דני נכנס לחנות הכל ב 2 שקל וקנה לאחותו רותי שלושה דברים חמודים מתנה ליומולדת. כמה כסף נשאר לדני לתת לצדקה?</p>	
---	--

<p>עברית</p>	<p>כתבו שיר על הקבוצה או על הסניף</p>
---------------------	---------------------------------------

<p>רשמו מה נברא בכל יום מששת ימי הבריאה</p>	<p>תני"ך</p>
---	---------------------



<p>בנים: לעשות 15 שכיבות שמיכה בנות: לקפוץ 20 פעמים בחבל</p>	 <p>ספורט</p>
---	---

 <p>אומנות</p>	<p>צרו מקיפולי נייר 2 קוביות שניתן לשחק בהן</p>
--	---

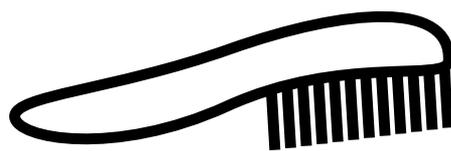
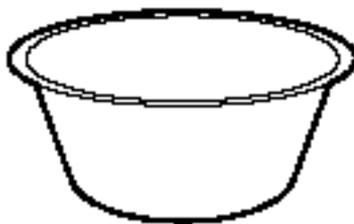
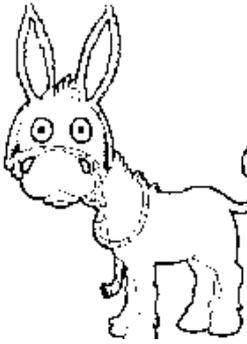
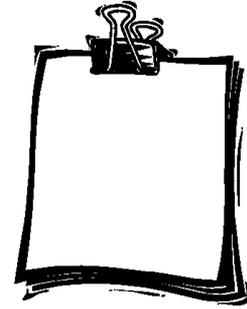
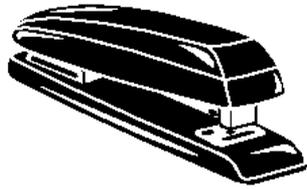
<p>כתבו שמות של חמישה בעלי חיים ממשפחת היונקים</p>	 <p>טבע</p>
---	---

<p>A B אנגלית C</p>	<p>Go ask the merakezet, how to translate the word <i>investigation</i> to Hebrew.</p>
--	---

<p>כתבו מה עושה כל אחת מהפעולות הבאות במחשב:</p> <p>ENTER לחיצה על המקש הארוך במקלדת לחיצה על מקש ימני בעכבר ESC לחיצה על DELETE לחיצה על</p>	 <p>מחשבים</p>
---	--



3 אפס)



בונים אמריות

לכתוב סיפור להגיש מרק לאורחים לחתוך סלט

לתקן את הבגד לפתור תרגיל מתמטי לצייר ציור

להסתרק להגיע ממוקום למוקום לחבר דפים זה לזה

לשיר שיר להאכיל את אחותי הקטנה



וכשאני לעצמי מה אני?

הארגון הפילואוג:

החניכים ירצו לנצל את כישרונותיהם ויכולותיהם.

הבנה הפילואוג:

1. חשיבה מה אני עושה עם הכוחות שלי?
2. הבנה כי הננו שליחים להעברת כוחות ויכולות.
3. לימוד - "וכשאני לעצמי מה אני".

מהאק הפילואוג:

1. חשיבה מה אני עושה עם הכוחות שלי?

בית משפט - מחלקים את החניכים למספר קבוצות (אם מספר החניכים מועט, יש לבחור את הדמויות העיקריות בעיניך, ולתת לכל חניך תפקיד בנפרד ולא בקבוצות): רותי, מנהלת בית הספר, חברות, הורים, שופטים וכו'. מספרים לחניכים על רותי, תלמידת כיתה ג', שמגנת בפסנתר מאז שהיתה בת 5. רותי מוכשרת מאד. לעיתים אינה זקוקה לתווים ומנגנת לפי השמיעה.

בכל פעם שמבקשים מרותי לנגן בהצגות או בטקסים בבית הספר היא מסרבת. כשנשאלה מדוע היא מסרבת, היא ענתה שהכישרון הוא אישי שלה ולא לצריך לשתף בו אחרים.

במשך מספר דקות כל קבוצה מגבשת את עמדתה האם רותי חייבת להופיע בפני אנשים או לא, (ניתן לתת נקודות למחשבה לכל קבוצה בהתאם למי שהם מייצגים - נספח 1). לאחר מכן מנהלים משפט בו מנהלת בית הספר תובעת את רותי (ההורים, החברות וכו' הם העדים במשפט).

לאחר הצגת הטיעונים, לפני שהשופט מוסר את פסק הדין, עוצרים ועוברים לשלב הבא.

ניתן להיכנס גם להצגה ולומר שיש לך מידע חשוב שישפיע על פסק הדין ואתה צריך/ה את עזרת הקבוצה על מנת להסביר אותו לשופט, ומתוך כך להמשיך.

2. הבנה כי הננו שליחים להעברת כוחות ויכולות

מירוץ שליחים עומד - תחרות בין שתי קבוצות העומדות בשורות זו מול זו, במרחק מהשופט. החניך הראשון בכל שורה מקבל מגילה מגולגלת וקשורה ובה המידע החשוב שצריך להגיע לשופט. על החניכים להעביר את המגילה מיד ליד מבלי לזוז ממקומם. אחרי שחניך העביר את המגילה לבא אחריו הוא רץ לסוף השורה, כך שיוכל לקבל את המגילה מהאחרון וכך השורה מתקדמת לעבר השופט. הקבוצה הראשונה שהעבירה את המגילה לשופט - ניצחה.

ניתן לעשות את אותה ההפעלה כשהחניכים עומדים בטור כשהרגליים פסוקות והם עם הגב לשופט. הראשון מעביר את המגילה בין הרגליים שלו לזה שמאחוריו, שלוקח את המגילה ומעביר בין הרגליים לזה שמאחוריו וכן הלאה. הראשון רץ לסוף לקבל את המגילה כשתגיע לשם, וכך מתקבלים לשופט.

כשהמגילה מגיעה לשופט הוא פותח אותה ומגלה כתב חידה (נספח 2). לפני שמפענחים את החידה, הסבר קצר על משמעות מירוץ השליחים:

יש משהו שהיה צריך להגיע מהמדריך לשופט - המגילה. כל חניך בדרך היה צריך להעביר אותה. אם חניך היה מחליט שלא מתחשק לו להעביר את המגילה, או שאין סיבה שהוא ישתמש בכוח שיש לו בידיים בשביל אחרים - המגילה לא היתה מגיעה ליעדה. לא היה טעם לכוחות ולסדר, לכללים, למגילה, לתוכן, הכל היה לריק. לחינם זה ניתן לחניכים - הם לא השתמשו בזה ויצרו סתימה בשליחות הזו.

אותו דבר (להבדיל) קורה ביננו לבין הקב"ה - הוא מעביר דרכינו כל מיני דברים לעולם: ידע, כישרונות, תכונות, כוחות, יכולות. אנחנו השליחים, הצינור דרכו עוברים הדברים ועלינו למלא את שליחותנו. אם אנחנו מחליטים להשאיר את הכוחות האלו רק לעצמנו ולא מאפשרים לעולם להנות מהם ולקבל אותם - אנחנו מועלים בשליחותנו, הכוחות האלו לא ניתנו לנו חלילה סתם. חשוב להסביר לחניכים - אלו לא כוחות פרטיים שלנו, הקב"ה נתן לנו אותם למטרה מסויימת (כמו המגילה שניתנה לנו כדי שנעביר אותה הלאה והיא תגיע לשופט). עלינו להשתמש בכוחות שלנו למען הכלל.

אפשרות נוספת - הקרנת קטע ממלך האריות 1 בו נלה פוגשת את סימבה ומשכנעת אותו לחזור לצוק התקווה כי צריכים אותו שם, וסימבה מנסה להתחמק מהאחריות ומהמחויבות שלו.



דיון?

נלה מצליחה לשכנע את סימבה - מה גרם לסימבה לרצות לא להשתמש בכוחו? מה בדברי נלה שכנע אותו כן לקחת אחריות?
מה מפריע לנו להשתמש בכוחותינו למען הכלל?
מה יכול לעזור לנו?

3. לימוד

נותנים לחניכים את התרגומון (נספח 3) להבנת החידה ועורכים תחרות בין שתי הקבוצות על פיענוח המשפט שכתוב - **"וכשאני לעצמי מה אני"** (פרקי אבות פרק א' משנה יד').
בפעולה הקודמת ראינו שלכל אחד יש נתונים, תכונות וכישורים שונים, והבנו שלכל אחד ניתנו הכוחות הייחודיים והמתאימים לו. עכשיו אנחנו מבינים שיש עלינו חובה לנצל ולממש את הכוחות והכישרונות האלו למען הכלל. הלל הזקן אומר לנו שאם אנחנו עסוקים רק בעצמנו ומשתמשים בכוחות שניתנו לנו רק למענו בלבד - מה אני? לא שווה כלום. שליח שלא ממלא את שליחותו (אפשר להמחיש לחניכים את הנושא ע"י דוגמאות משליחים שהם מכירים, פיצה, פרחים וכו'). אם השליח לא מעביר את המוצר לקונה וסתם מסתובב איתו או משתמש בו. אז או שהוא גנב, או שהמוצר מתקלקל ואף אחד לא נהנה ממנו, וכל מה שעשו והשקיעו היה לריק).

מערכי הלב / הרב אלימלך בר שאול

"אמרו חכמים: הרואה אוכלוסי ישראל, אומר: ברוך חכם הרזים, שאין דעתם דומה זה לזה. (ברכות נ"ה/ א)
והם מחולקים בצורה הפנימית כך שרק "חכם הרזים", יתברך שמו, הוא היודע מה שכלב כל אלו.
וככל שנסתכל בתוכן הנפשות הפרטיות של בני אדם, יותר נשתומם על ההבדל הגדול שיש בין תכונה לתכונה - בין מצד החינוך והלימוד שהכו שורש בלב כל אחד באורח פרטי ומשונה משל זולתו, בין מצד התכונה הטבעית הקבועה בטבע היצירה.
זו עצת השי"ת: שכל יחיד שבבני אדם לא יתייחס אל העולם כי אם ע"פ פרטיותו, כדי שבזה ישלים את הראוי לו, כל זמן שהחילוקים וההבדלים יש בהם צורך לעולם. ואילו היתה דעתו של אחד קרובה כל כך לציורו של חברו כמו שהוא קרוב לשל עצמו, היתה נחלשת אצלו התייחדותו לעצמו, והיה זה חיסרון בהשלמת פרטיותו, וכתוצאה מזה היה הכלל גם הוא חסר השלמה.
... אכן יש משהו מיוחד, איזה יסוד מקורי בכל אדם. ושליחותו של אדם בעולם היא לגלות את המיוחד שבו, את המקורי שכתוכו. ותפקידו של החינוך הוא לעזור לאדם לגלות את עצמיותו - ע"י גישה מיוחדת לכל אחד לפי דעתו, ע"י הענקת ידיעות מספיקות והבנה מתאימה לכל אדם למען יוכל להתבטא ביטוי של יצירה - בתורה, ביראה ובמעשים טובים."



□ (נספח 1)

טיעונים לרותי:

- זה כישרון שלי ואין סיבה שכולם יהנו ממנו.
- כדי לנגן אני צריכה להתאמן ואין לי זמן לזה.
- אני מתביישת.
- זו גאוה לנגן לפני כל בית הספר. אני לא גאוותנית.
- שישכרו נגן מקצועי חיצוני. למה אני?
- את רוב הידע בנגינה למדתי בכוחות עצמי או בשיעורים פרטיים, ולא בבית הספר. אני לא חייבת לבית הספר כלום.

טיעונים למנהלת:

- ניגון פסנתר מאוד יוסיף לטקס ויגרום לרצינות.
- נגן חיצוני עולה הרבה כסף וראוי שתלמידי בית הספר יתרמו מכישרונם.
- רותי לומדת בשיעור נגינה בבית הספר וזו דרכה להחזיר לנו טובה.

טיעונים להורים: (הטיעונים כאן מעורבבים בעד ונגד, על החניכים לגבש את עמדת ההורים)

- השקענו הרבה כסף בשיעורי נגינה לרותי - מה זה שווה אם אף אחד לא שומע אותה.
- המחמאות על הנגינה עלולים להביא את רותי לגאוה, עדיף שלא תנגן.
- זה ממש יעשה לנו נחת רוח לשמוע את רותי מנגנת בפני בית הספר, ומגיע לנו, אחרי כ"כ הרבה השקעה.
- אם המנהלת מבקשת, לא יפה לסרב.
- רותי נגנית מקצועית ולא מנגנת בחינם.

טיעונים לחברים: (הטיעונים כאן מעורבבים בעד ונגד, על החניכים לגבש את עמדת החברים)

- יהיה לנו נעים לשמוע את רותי מנגנת. אולי בזכות זה הטקס לא יהי משעמם.
- זו ממש גאוה לכיתה שלנו אם רותי תנגן בפני כולם. אנחנו נעודד אותה.
- מה זה שווה אם אף אחד לא שומע ונהנה?
- אם רותי לא רוצה - זכותה. זה כישרון שלה. זה כמו שאי אפשר להכריח אותי לתת לכולם מהגלידה שקנית.

□ (נספח 2 - כגז אידיה)

"פתילגש אהזבש בע לגש"
(וטחש למפכ ל' ביגע שס')

פתרון: "זכשאני לעצמי מה אני" (פרקי אבות פרק א' משנה יד')

□ (נספח 3 - גריזיון)

כ	י	ט	ח	ז	ז	ה	ד	ג	ב	א
ת	ש	ר	ק	צ	פ	ע	ס	נ	מ	ל



אין הדבר תלוי אלא בי - על אחריות אישית

המטרה הפדגוגית:

החניכים יקחו אחריות על מימוש כוחות וכישרונות הגלומים בהם.

המזנה הפדגוגית:

1. הכרה בכישרונים ובתרומה שיש לכל אחד לתת לקבוצה ולסניף.
2. חשיבה משותפת על האפשרויות לממש ולבטא את הכוחות של כל אחד.
3. הבנה כי האחריות למימוש כוחותיו של האדם מוטלת על האדם עצמו בלבד.
4. חשיבה מעשית.

מהלך הפדגוגי:

1. הכרה בכישרונים ובתרומה שיש לכל אחד לתת לקבוצה ולסניף

בשבילי הכוכב זה אתה - מדביקים לכל חניך כוכב גדול על הגב (נספח 1). החניכים מסתובבים בחדר כשברקע מושמע השיר "יצאת מלך" (זהבה בן) / "עוד מעט" (נינט טייב) - מצ"ב מילים בנספח 2. כשהמדריך עוצר את השיר כל חניך כותב בכוכב של החניך שלידי נעצר, מחמאה / כשרון / תכונה טובה / משהו שלמד ממנו וכו'. ממשיכים את השיר, מפסיקים כותבים שוב מתמאות וכן הלאה. לאחר כמה סיבובים (חשוב לשים לב שלכל חניך כתובים מספר דברים), כל חניך מוריד את הכוכב מהגב ובוחר את אחד הכוחות שכתבו עליו, שאותו היה רוצה לפתח ולתרום דרכו לעולם.

2. חשיבה משותפת על האפשרויות לממש ולבטא את הכוחות של כל אחד

מתחלקים לזוגות - כל אחד מבני הזוג אומר לשני איזה כח בחר, ויחד הם חושבים כיצד הוא יכול לפתח אותו, ובמה כח זה יכול לתרום לקבוצה או לסניף. בקבוצות קטנות או בקבוצות בהן יש אפשרות לנהל שיחה כללית, ניתן לעשות סבב בו כל חניך אומר מה הכח שבחר, וכל שאר החניכים מציעים לו במה הוא יכול לממש את הכח ולתרום דרכו. אם יש פתיחות ובגרות, אפשר שהחניך יאמר איזה רעיון הכי דיבר אליו ומה הוא מקבל על עצמו בנוגע לכח שבחר.

3. הבנה כי האחריות למימוש כוחותיו של האדם מוטלת על האדם עצמו בלבד

כל חניך מקבל 10 סוכריות. על הרצפה מונחות צלחות שעל כל אחת מהן כתוב גורם אחר בחיי האדם. על כל אחד לחלק את הסוכריות לפי מי שהוא חושב אחראי ביותר לכך שהוא (הילד) יממש את כוחו:

- אמא ואבא
- מורים
- אני
- חברים
- הרב
- המחנך
- אחי הגדול
- שכנים
- סבא וסבתא
- החבר הכי טוב

ניתן לעשות אותה הפעלה עם רצועת קרפ שכל חניך מקבל, ומדביק ליד כל גורם חתיכה לפי גודל האחריות שהוא מייחס אליו.

אפשרות נוספת - תחרות בין חמישה חניכים. כל אחד מקבל פתק ועליו גורם שיכול להיות האחראי המרכזי למימוש כוחותיו של האדם (ההורים, הוא עצמו, החברים, המחנכים, הרב). לכל חניך מוקצבת דקה לשכנע את שאר הקבוצה שהגורם שכתוב לו הוא האחראי ביותר. כל אחד משאר החניכים מקבל חמש סוכריות ומחלק אותן בין החניכים שהכי שיכנעו אותו.



סיפור על פי המדרש על ר' אלעזר בן דורדיא (כדאי לומר לחניכים שזהו מדרש ארוך ומורכב יותר, ואנחנו מספרים רק מה שנוגע לענייננו):

פעם היה אדם שקראו לו אלעזר בן דורדיא. הוא היה רשע ועשה עבירות. יום אחד אמרו לו שהוא כ"כ חוטא שאין סיכוי שהוא יצליח לחזור בתשובה ולהיות יהודי טוב. אלעזר כ"כ נפגע, חשב והחליט לחזור בתשובה. הוא הסתובב ברחוב וניסה לשכנע כל מיני גורמים (ניתן להמחז כן את הפניה שלו לגורמים השונים: הרים וגבעות, שמים וארץ, השמש והירח, כוכבים ומזלות) שיתפללו בשבילו ויחזירו אותו בתשובה, ואף אחד לא הסכים, כולם אמרו לו שיש להם מספיק בעיות משל עצמם, ומספיק חטאים שלהם לחזור עליהם בתשובה והם לא יכולים לעזור לו.

אז הבין אלעזר בן דורדיא מסר חשוב מאוד - הוא אמר "אין הדבר תלוי אלא בי"! רק אני אחראי למעשי ורק אני יכול להחזיר את עצמי בתשובה. הוא ישב ובכה, והתחרט על מעשיו הרעים, והתפלל, עד שתפילתו התקבלה והוא נחשב צדיק ונקרא ר' אלעזר בן דורדיא.

ממעשיו של ר' אלעזר בן דורדיא אנחנו רואים שאמנם יש כל מיני גורמים ואנשים שנמצאים סביבנו, ואפילו דואגים לחינוך שלנו, אבל בשורה התחתונה - אנחנו ורק אנחנו אחראים למעשינו. כולם יכולים לעזור, לתת כלים, הכוונה, להמליץ, לאפשר, רק אנחנו מחליטים בסוף אם נעשה את מה שטוב או לא. אם נממש את הכוחות שיש בנו ונתרום באמצעותם או נחכה שמיישהו יעשה את העבודה בשבילנו ויוציא מאיתנו את הכוחות.

ר' זושא מאניפולי היה אומר: אחרי מאה ועשרים לא ישאלו אותי למה לא הייתי משה רבינו, ישאלו אותי אם הייתי זושא?

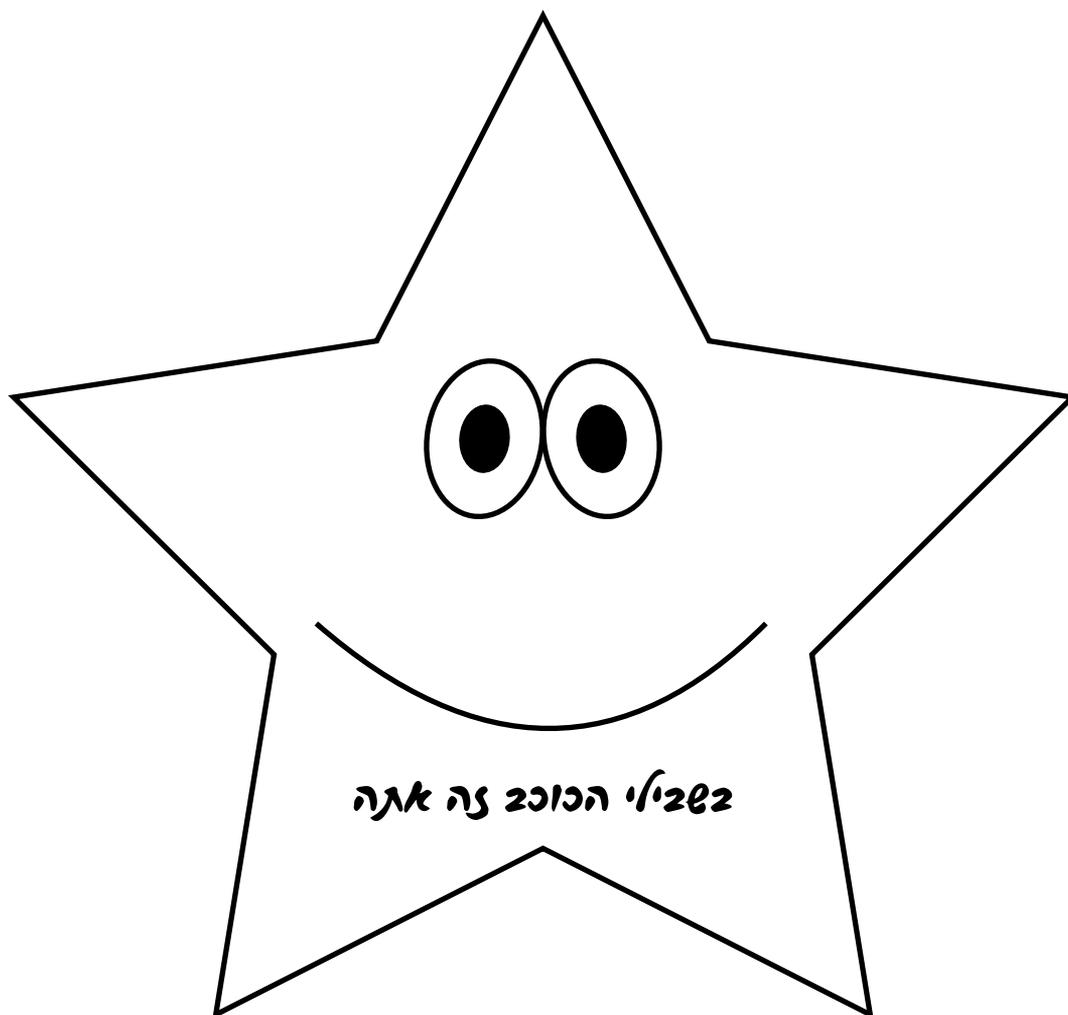
ממשפט זה של ר' זושא אנחנו מבינים שכל אחד עומד בסוף בפני עצמו ונשאל על מעשיו. השאלה היא אם הצלחתי להיות אני עצמי, לממש את כשרונותי, ולהביא לידי ביטוי את הכוחות שהקב"ה נטע בי. אני עצמי אחראי על התשובה שאוכל לתת.

4. חשיבה מעשית

חשיבה משותפת והחלטה מה הקבוצה לוקחת על עצמה לעשות כדי לקדם את הסניף וכדי להיות הכי טובה בתחום שלה. חשוב מאוד לפרק את הרעיון לתפקידים לכל חניך וחניך (אפשר להשתמש בדברים שהם כתבו זה לזה בכוכבים בתחילת הפעילות, או החשיבה שנעשתה בשלב השני).

ניתן לערוך טקס חתימה של לקיחת אחריות של חניכי הקבוצה על עצמם, על מימוש כוחותיהם, ועל היותם תורמים ומועילים לסביבתם. 🐾





יציאת מצרים

ביציאת מצרים: צהבה בן
 מיליון: איציק רגב
 לחן: אורי קליאן ואילן
 וינטראוב

באחרון שיצונו יפיה אתה
 כק אימדו אותך ארמיון
 עבדיו בלאתה נועץ בלמייס
 מי צוכי את פלניס.

יולב מיליון מרוס
 עולם כולו בקר ידק
 לוב מרוויח, מאולר
 צה טעמה של פבלחה.

יציאת מצרים
 פראת אכאס לצה פפיסק
 יציאת מצרים
 נכסת אמולג, יציאת מצרים.

יון אחד צה קיפ
 אבד גילית את פסוד
 פמסץ בבת אחר נפתח
 מצאת אולר עוד ועוד...

יציאת מצרים... יציאת מצרים...

איספ כולק ואיספ אתה
 לא מריוח את פועלן שלק.

יציאת מצרים... יציאת מצרים...



עוד מעט

ביצוע: ניט טייב וין דנקר
מוזיק: בריק פארמון
לחן: יוני באוק

עוד מעט

תמלול
תסתכל אל פלמייס
כובבים יאמרו אק לאוס
פם יאידו
תמקרי
ומסקו את פלעיניס
ומראק לט צב לא חלוס

עוד מראק ליוס יאיע
ומל קצוות רקיע
כאם יבואו
אפריץ אכבודק
ואתק תמן אפס
את ס מר ליל בק
אך אחז כב לא ילכו אותק

עוד מעט

תסתובב
ומראק איד פדלת
יאדיס עומדיס ומחייבים
תסתכל
ומצבוי
איק סודת אלכט
איק פיית גס ס כק תמייס

עוד מראק ליוס יאיע...

עוד מעט

תמלול
ומראק ס פלמייס
כובבים



והיו עיניך רואות את מורד - ר' משה פיינשטיין

■ מטרת הפעילות:

החניכים יפגשו עם דמותו של ר' משה פיינשטיין.
החניכים ירצו לחיות לאורו של ר' משה פיינשטיין ולנצל את כוחותיהם וזמנם.

■ מבנה הפעילות:

1. פתיחה - היכרות עם קורות חייו של ר' משה פיינשטיין.
2. המחשת חשיבות ניצול הזמן בחיי ר' משה.
3. משחק לוח - העמקת יכולת ניצול הזמן והכוחות של כל אחד מאיתנו.
4. סיכום

■ מהלך הפעילות:

1. פתיחה - היכרות עם קורות חייו של ר' משה פיינשטיין
מספרים קצת רקע על ר' משה פיינשטיין (נספח 1), ושואלים - מה לדעתכם החפץ הכי חשוב בבית ר' משה?
ניתן לתת לחניכים דוגמאות לחפצים אפשריים (ציורים בנספח 2):
 - הגמרא בה למד
 - העט בה כתב את חידושיו
 - המקרר והתנור בו בישלו לאורחם הרבים
 - הסטנדר עליו למד
 - המנורה לאורה למד
 - הטלפון דרכו ענה תשובות רבות לכל שואל
 - השעון שתלוי בקיר חדרו
 - ספר מדעי על רפואה עליו הסתמך בפסיקותיואת התשובה על השאלה הזו נקבל בסיפור בשלב הבא

2. המחשת חשיבות ניצול הזמן בחיי ר' משה
את הסיפור הבא ניתן להקריא / להציג בגוף ראשון כאחד מילדיו של ר' משה או כליבל'ה השען / לספר ולשתף חלק מהחניכים בהצגת הדמויות המדוברות תוך כדי הקראה ועוד כיד הדימיון הטובה עליכם.

קול

חבטה נשמע לפתע בבית הרב פיינשטיין. בני הבית אצו בבהלה לראות מה ארע?
לפניהם התגלה מחזה עצוב, "השעון של אבא" היה מוטל על הרצפה והזכוכית מנופצת לרסיסים.
השעון בבית משפחת פיינשטיין לא היה חפץ ככל החפצים, היה זה החפץ החשוב ביותר, ובני הבית נהגו להביט בו ביראת כבוד.
תמיד נהג אבא, רבי משה, לומר "ילדי, הביטו בשעון, הוא מורה לנו על הדבר החשוב ביותר, על הזמן..."
"חבל על הזמן" זו היתה הסיסמא בבית. אך לא רק סיסמא, ר' משה שימש סמל ודוגמא לכך.
יום ושעה שעה חזו הילדים במראה המחנך: אבא יושב רכון על הגמרא ולומד תורה, עונה בטלפון לשאלות או מקבל אנשים בחדרו, מנצל כל דקה ולא נותן לזמן לחמוק ולחלוף סתם כך. הוא היה מביט בשעון ומתכנן על פיו כל רגע ורגע.
לא פלא שהשעון בבית זכה לכינוי "השעון של אבא", אך כל בני הבית חיו באווירה של שעון ושמרו עליו כעל בבת עיניהם. עכשיו עמדו כולם ליד השעון השבור אובדי עצות.
אחד הבנים ואחת הבנות נשאו מהר יחד את השעון ורצו לחנותו של ר' ליבל'ה השען.
חנותו של השען שכנה בקצה העירה. שעונים משעונים שונים ביצבצו מן המדפים, ורצועות מתכת ועור היו תלויות על הקיר. כשהיו ילדי העירה עוברים ליד החנות, היו מציצים פנימה בכמיהה ובסקרנות. שעות רבות היה יושב ר' ליבל'ה בפתח החנות, מפרק שעונים, פותחם, מתקנם ומכריגם בעדינות בחזרה.
משהבחין ר' ליבל'ה בילדי משפחת פיינשטיין האצים לעבר חנותו, קם במהירות ממקומו, "מה ארע ילדים?"
"השעון של אבא מקולקל" קראו הילדים בדאגה, תוך שהם נושפים ונושפים מהריצה המאומצת.
"השעון של רבינו מקולקל, אם כך אסור להתמהמה, יש לתקנו בדחיפות, הרי כל חייו של הרב מכוונים ומדוייקים לפי השעון הזה" הרהר ליבל'ה.



חיש מהר הסיט ר' ליבליה את כל השעונים הצידה ומיהר לטפל בשעון של רב העירה. משקיבלו הילדים את השעון המתוקן לידיהם, הודו נרגשות לשען הטוב ופסעו חיש מהר חזרה במעלה הרחוב, עם החפץ היקר והחשוב. "נו... ברוך ה"י" הרחר ר' ליבליה בסיפוק "יש עוד אנשים שיודעים עד כמה חשוב הוא השעון, עד כמה חשוב לנצל כל זמן, כח ותכונה שניתנו לנו, שירבו כמותם בישראל"

(והאיש משה א' עמוד 162)

השעון היה החפץ החשוב ביותר בביתו של ר' משה. לאחר פטירתו רצו כל הילדים לרשת את השעון, הוא זה שנחשב הכי יקר ערך. השעון הביע את ניצול הזמן של ר' משה. את אורח חייו שהקדיש כל רגע וכל שניה למימוש כוחותיו וכישרונותיו הגדולים והעצומים.

3. משחק לוח - העמקת יכולת ניצול הזמן והכוחות של כל אחד מאיתנו

למשחק יש לבנות מפולגל שעון גדול (נספח 3) ומחוג שמחובר בסיכה מתפצלת - כל חניך בתורו או בקבוצות מסובבים את המחוג ופועלים לפי מה שכתוב בשעה שעליה נעצר המחוג:

מה עושים - החניך צריך לומר שלושה דברים שאפשר לעשות במשך הזמן שמצויין (1=דקה, 5=5 דק' 10=10 דק'). חשוב להסביר לחניכים שיש המון דברים שאפשר לעשות במעט זמן אבל אנחנו לא יודעים לנצל אותו. אנחנו מתממים משהו במיקרוגל ועומדים לידו ומסתכלים, כאילו זה יגרום לאוכל להתחמם יותר מהר, בינתיים יכולנו לסדר מערכת, לשטוף ירקות או כלים מלוכלכים שיש בכיור, להתפלל מנחה, לכתוב מה היו שיעורי הבית לחבר חולה (ואח"כ לקפוץ להביא לו), לאסוף את המשחקים בחדר, לצחצח את נעלי השבת, וכו'.

כדאי מאוד לעשות רשימה של הדברים שהחניכים אומרים, לצלם ולחלק להם בפעולה הבאה. בעז"ה פתאום הם יספיקו לעשות דברים שעד עכשיו נמרחו סתם, ובסה"כ לוקחים 5 דקות פנויות בתחנת אוטובוס, עד שמתאספים לפעולה, כשנתקעים מחוץ לדלת בלי מפתח, כשהטלפון שהתקשרנו אליו תפוס, כשהאוכל מתחמם במיקרוגל ועוד ועוד.

ר' משה - החניך מקריא סיפור מחייו של ר' משה (נספח 4).

הפתעה - החניך מקבל הפתעה שקשורה לכוחותיו (על המדריך להכין מראש צופר ייחודי לכל חניך המבטא את כוחו או כישרונו, כפי שדובר בפעולות הקודמות. זה יכול להיות קטע, מתנה קטנה מהכל ב - 2 ש"ח וכו')

משימה - על החניך להרים כרטיס מערימת המשימות ולבצע את המשימה הכתובה (נספח 5). במידה ואתה לא סומך על עומק ההיכרות של החניכים זה עם זה, כדאי לשמור את כרטיסי המשימה אצלך ולתת לכל חניך משימה שמתאימה לו. ניתן ומומלץ לשנות ולהוסיף משימות לפי מה שמתאים לקבוצה.

4. סיכום

במערך כולו (4 הפעילויות) ראינו שלכל אחד יש ייחודיות. כישורים ותכונות שמעידים על כך שיש לו תפקיד ומשמעות מיוחדים רק לו. הבנו שמחובתנו להיות שלחים נאמנים ולהשתמש בכוחות שניתנו לנו, שלכל אחד ואחד יש אחריות על עצמו ועל מעשיו.

ר' משה פיינשטיין הוא דוגמא ממשית לאדם שהצליח לעשות זאת. לקח אחריות על כל כח שהקב"ה נתן לו, ועל כל רגע בחייו. עלינו ללמוד ממנו ולהתחיל לחיות כך.

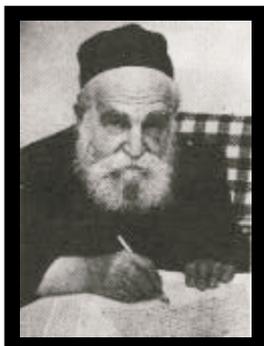
חשוב להמחיש לחניכים, באמצעות דוגמאות שעלו במשחק השעון, כיצד הם יכולים לנצל יותר את זמנם וכוחותיהם.



□ (נספח 1

רבי משה פיינשטיין / מתוך ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית

רבי משה פיינשטיין (ז' באדר ה'תרנ"ה 1895 - י"ג באדר ב' ה'תשמ"ז 1986). פוסק הלכה. מחשובי הרבנים האורתודוקסים בארצות הברית במאה ה-20.



נולד ברוסיה בשנת תרנ"ה (1895) ביום הולדתו של משה רבנו, ונקרא על-שמו. ברוסיה למד ואף כיהן ברבנות עד הגירתו לארצות הברית בשנת תרצ"ז (1937). שימש כראש ישיבת "תפארת ירושלים" בניו יורק.

הרב פיינשטיין היה מוכר כפוסק החרדי הגדול בארצות הברית. אלפי תשובותיו בהלכה הופצו בעולם היהודי כולו. בין היתר הוא דן בתשובותיו בבעיות טכנולוגיות מודרניות, רפואה והלכה וכן בעיקרי היהדות. כמו כן היה פעיל בענייני ציבור וחינוך בקהילה היהודית. ראה הפלות כרצח, התנגד בחריפות לתנועה הרפורמית ולקונסרבטיבית. דעתו בנושא השתלת איברים שנויה במחלוקת, בתחילה החמיר מאוד ויש הגורסים ששינה השקפתו לבסוף. במורשתו אוחזים חוגים חרדים מצד אחד ומצד שני חוגים אורתודוקסים מודרניים שעליהם נמנים חתנו ונכדיו.

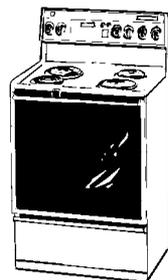
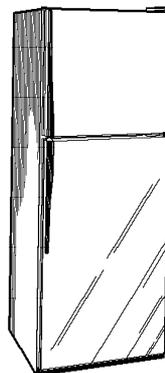
נפטר בניו-יורק בשנת תשמ"ז (1986). בהלווייתו שהתקיימה בחג הפורים בירושלים השתתפו מאות אלפים. לקראת סוף חייו ולאחר פטירתו, עסקו חתנו רבי משה טנדלר ונכדו הרב שבתי רפפורט במלאכת ההוצאה לאור של כתביו השונים.

ספריו

אגרות משה - ספרו המוכר ביותר. חיבור זה הוא ברובו שו"ת וחלק ממנו חקירות בהלכה. הספר מונה שמונה כרכים של תשובות בהלכה, על שאלות שנשאל על ידי קהילות יהודיות מכל רחבי ארצות הברית. החלק האחרון יצא לאור לאחר מותו ועורר דיון על מהימנות תשובות "נועזות" מסוימות שפורסמו בו לראשונה.

דברות משה - שיעורים בסוגיות הש"ס. בשו"ת אגרות משה מתייחס לעיתים גם לשאלות שנשאל על ספרו זה. **דרש משה** - שני חלקים על נושאי אגדה ופרשת השבוע.

□ (נספח 2





במשך תשעה חודשים התארח אצל ר' משה פיינשטיין בחור ישיבה שהשלטונות הקומוניסטים רדפו אחריו והוא ברח מפניהם. לפני לכתו מביתו של ר' משה פנה אליו הבחור: "רבי, איני יודע כיצד להודות לך על המסירות שגילית כלפי, גם אין ביכולתי לעשות זאת, אך רוצה אני לספר לך את החלום שחלמתי אמש, ויהא סיפור זה מתנת פרידה עבורך.

בחלומי הראו לפני את גן עדן ואת גיהנום. בגן עדן רואה אני אנשים מהלכים מלאים שמחת יצירה וסיפוק. כה מנוצלים הרגעים עד שביום אחד מספיקים לעשות עבודה של שנה שלימה. ואילו הגיהנום, פירושו בטלה נוראה. קמים בבוקר משתעממים, ומחכים מתי יבוא כבר הערב. אנשים מתהלכים בלי לדעת מה לעשות ודיכאון נסוך על פניהם.

הקשיב ר' משה לדברי הבחור בפה פעור ועיניו זרחו מאושר.

"הרי זו אמת לאמיתה, הפלא ופלא" קרא בהתלהבות "האם יש אושר גדול מניצול זמן ומימוש כישרונות?!"
האם יש אסון גדול מבזבוז זמן ושיעמום?!

(והאיש משה א' עמ' 168)

ר' משה נסע עם אחד מתלמידיו להעביר שיעור, לאחר יום עמוס ומעייף. "אולי אנמנם למשך חצי שעה, חצי שעה בלבד" אמר ר' משה לתלמידו, ומיד נעצמו עיניו.

הדקות חלפו במהרה, בנייני ענק, חנויות פאר ובתי מלון חלפו על פניהם.

התלמיד הציץ השעונו, 29 דקות חלפו מאז נרדם הגאון, בעוד דקה אחת עליו להתעורר. "האם אעיר את הרב משנתו" תוהה התלמיד "הן הוא לא ביקש ממני זאת במפורש? אולי הוא רוצה לעיין עוד בכמה ספרים לפני השיעור? האם עלי להעירו או לא?!"

בינתיים חלפה לה דקה נוספת. שלושים דקות תמימות עברו מאז נרדם ר' משה, בדיוק מחצית השעה. והתלמיד מתלבט...

אך הנה לפתע נשמע קולו של ר' משה "הפסקנו בסוגיה של 'אוש שלא מדעת' לא כן? הבה נמשיך." התלמיד נותר המום. ר' משה התעורר מעצמו, הוא ידע בדיוק כמה זמן הקציב לשנתו, לא פחות ולא יותר, חצי שעה בדיוק, ללא שעון מעורר וללא אדם.

אפילו בשנתו חש בזמן החולף ושלט בו. פלא עצום.

(והאיש משה ב' עמ' 15)

ידע הקב"ה עד כמה חשובות לגאון זה עתיו ודקותיו, עד כמה הוא חס על כל רגע ורגע, וברכו בברכה חשובה – שלא יתבזבוזו רגעי לריק אפילו בשוכבו על יצועו. ר' משה מעולם לא התהפך מצד לצד במיטתו ומעולם לא סבל מנדודי שינה. מיד כשהניח את ראשו על הכר היתה תרדמה נופלת עליו. כשם שלא ביזבז רגע בקומו וביומו, כך זכה שלא יבזבוזו רגעי בשוכבו לישון.

(והאיש משה ב' עמ' 18)

אפרים היה בחור חדש בישיבתו של הרב פיינשטיין "תפארת ירושלים", באחד מהימים הראשונים לשהותו בישיבה שאל את ר' משה היכן ברמב"ם נמצאת הלכה מסויימת. ראש הישיבה פנה מיד אל ארון הספרים הגדול שעמד בהיכל הישיבה, שלף משם את "היד החזקה" חלק משפטים ושופטים, פתח את הספר מבלי לדפדף והראה לאפרים את ההלכה. אפרים נדהם, הן ידע שראש הישיבה שולט בכל, אך איך נפתח הספר בדיוק במקום המדובר? בהמשך לימודיו של אפרים בישיבה הוא שם לב שהתופעה המופלאה חזרה על עצמה. ר' משה היה נוטל ספר לידו ופותח אותו בדיוק במקום הנכון בלי לחפש ולעלעל בדפיו. אפרים נפעם והשתומם כולו, אך אף אחד מהתלמידים הותיקים בישיבה לא התרשמו כל כך. דבר זה היה ידוע ומפורסם. ר' משה זכה למתנה נפלאה, בנוסף לגאונותו וכישוריו האדירים. בזכות יגיעתו ומאמציו לממש את כוחותיו, והשתדלותו שלא לבטל אף רגע, מסייע הקב"ה בידו למצוא תמיד את אשר הוא מחפש בספר בלי להתאמץ ובלי לבטל אף רגע אחד!!!

(והאיש משה ב' עמ' 20)



תן סוכריה לחניך
הכי נדיב בקבוצה

תן סוכריה לחניך
הכי מצחיק בקבוצה

העבר את התור לחניך
שלמדת ממנו משהו חדש
ואמור מה למדת ממנו

תן סוכריה לחניך
הכי ספורטאי בקבוצה

אמור מהו הכח שבחר החניך
שיושב משמאלך לפתח
לטובת הקבוצה
(בפעולה הקודמת)

אמור מהו הכח שבחר החניך
שיושב מימינך לפתח
לטובת הקבוצה
(בפעולה הקודמת)

ספר על קושי שנתקלת בו
מאז הפעולה הקודמת ביחס
לכח שבחרת לפתח

ספר מה עשית מאז
הפעולה הקודמת על מנת
לפתח את הכח שבחרת



העשרה

לקיחת אחריות אישית / הרב שי פירון

בו הוא נמצא אינו תוצאה של מעשיו אלא תוצאה של גורמים חיצוניים נוספים. אמצעי נוסף בו אנו משתמשים הוא דחיית העשייה ל"אחר כך". אנו מנסים לדחות והעביר את האחריות המיידית למעשינו לזמנים מאוחרים. בעזרת שתי הדרכים הללו אנו מבקשים להוריד מעלינו את החובה לעשות דבר מה.

הלל מלמדנו שעלינו להפסיק להיות אדישים, עלינו להתנער, להתקדם. להבין שהכל תלוי רק בנו, אל לנו להיתלות באחרים. על האדם לדעת שיש בידו את כל הכלים הנצרכים כדי לשפר את המצב בו הוא נתון, הוא מסוגל ויכול לשנות את חייו לטובה. עלינו להרגיל את עצמנו לקחת אחריות על החיים, לדעת שכאשר דוחים החלטות ולא מתמודדים, מיידית, עם המציאות, לעולם לא נצליח לשנות את הדורש תיקון והחיים ימשיכו במסלול שלא יביאנו אל המטרה הנכספת.

יש מי שנוטל אחריות ומי שמצליח להסביר - לכולם למה הוא לא אשם במצב שנוצר ממה נובע הרצון שלנו לדחות ולהתחמק מאחריות. י"ז טבת ה'תשס"ג

"הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני ואם לא עכשיו אימתי"

בני אדם אוהבים לתלות את האחריות באנשים אחרים. אנחנו מעדיפים להסיר מעלינו את החובה לעשות דבר-מה, אנחנו רוצים להוריד את העול מעלינו ולהטיל אותה על כתפי אחרים.

לא פעם אנו בטוחים שכל התופעות הרעות בהם הננו מעורבים, נגרמות באשמתם של אחרים. כדי להסיר מעלינו את האחריות אנו משתמשים בשתי דרכים. הדרך הראשונה היא: האדם אומר לעצמו שהמצב



העשרה

”מלוך על כל העולם” - ועלי / הרב יהושע ויצמן

זוהי עבודה שעלינו לעשות קודם לכן, ומתוך כך בראש השנה אנו עוסקים בעולם כולו. המלכת הקב”ה ”עליך”, היא הבנה כי הקב”ה שייך אל חיינו, כי ”לית אתר פני מיניה”, ואין בעולם דבר שאינו שייך למציאות האלוהית. הרמב”ם במצות יחוד ה’ מבאר, כי היחוד הוא קבלת עול מלכות שמים. כאשר אדם מאמין ביחוד ה’, בכך שאין כח וערך מלבד מציאות ה’, הרי שבזה נכלל הכל, זוהי קבלת העול השלמה.

עלינו לדעת כי כל חיינו מונהגים על ידי הקב”ה, ואין חלק מחיינו בו אנו מחוץ למציאות האלוהית. יש מי אשר ידיעה זו מעיקה עליו. בכל דבר עלי לחשוב על הקב”ה? אין מנוחה ולו לרגע קט? אך התחושה הנכונה צריכה להיות שמחה על היותנו יצירי כפיו של הקב”ה, על הנשמה האלוהית השרויה בנו, ועל כך שחיינו מודרכים ובנויים על פי רצונו. יתברך. זוהי ההמלכה של הקב”ה עלינו. דברי הבה”ג מעוררים אותנו לעניין נוסף, שהוזכר פעמים רבות. ”עליך - ועל השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות השמים”.

אין הדבר תלוי אלא ב! אם אתה תמליך את הקב”ה עליך, ביכולתך להמליכו גם על השמים. אין דבר שנמצא מחוץ ליכולותיך. הכל תלוי ברצונך ובהחלטתך. באדם יש כוחות אינסופיים, שהוצאתם אל הפועל תלויה רק ברצונו האמיתי. דוגמא לכך היא מצות התוכחה. הכתוב אומר:²

טובה תוכחת מגלה מאהבה מסתרת.

אין כוונת הפסוק רק שתוכחה טובה יותר מאשר אהבה, אלא שתוכחה טובה כאשר היא באה מתוך אהבה. מתי תוכחה היא טובה? כאשר היא באה מתוך אהבה, כאשר קדמה לה עבודה נפשית מעמיקה להגברת האהבה לזולת, לחשיבה על טובתו הבלעדית. אז התוכחה ראויה ומתקבלת. את עיקר מצות התוכחה מקיים האדם עם עצמו, בהגברת האהבה. מתוך כך, לאחר שברור לו שהתוכחה נובעת אך ורק מתוך חשיבה על טובת החבר, ולא מתוך שהדבר מפריע למוכיח, אז ניתן להוכיח, ואז התוכחה מתקבלת. מכאן מובן, שאין כל סתירה בין תיקון עצמי ובין תיקון הזולת. לא ניתן כלל להוכיח ולתקן כלפי חוץ, בלא שהאדם מתוקן כלפי פנים. יתירה מזו. תיקון פנימי מקרין כלפי חוץ, ומשפיע על העולם כולו, אף בלי שהאדם פועל במכוון לשם כך. חשיבה חיובית, רצון חיובי ואמיתי, פועלים את פעולתם לתיקון העולם. ■

1 דף י”ג ע”ב.
2 משלי כ”ז, ה’.

ישנה סתירה, לכאורה, בין שני ערכים חשובים. מצד אחד, יש חשיבות לכך שיחוש האדם אחריות על תיקון העולם כולו, על עם ישראל כולו וכדומה. מצד שני, לא ניתן לתקן ולהשפיע על העולם ללא שהאדם עצמו מתוקן. מסופר על אחד מגדולי ישראל, שסיפר שבצעירותו רצה לתקן את כל העולם, אלא שראה שאינו מצליח, ועל כן החליט שיתקן את מדינתו. גם בזאת לא הצליח, והחליט לתקן את עירו, וכשלא עלה בידו - ניסה לתקן את משפחתו, ולבסוף הבין שעליו לתקן את עצמו. אז, כשעבד על תיקונו

העצמי, תיקן גם את משפחתו, עירו ומדינתו, ולבסוף השפיע לטובה על העולם כולו. אם כן, על האדם לתקן ולעבוד על עצמו בתחילה. ומה עם האחריות לכלל? התשובה היא, שאין כל סתירה. גם תיקונו העצמי של האדם נעשה מתוך מגמה כללית, ומתוך אחריות ומחויבות לכלל. כאשר אותו גדול חדל מתיקון העולם כולו, אין זה מפני שלא היה זה חשוב, אלא מפני שתיקון העולם כולו - מתחיל בתיקון העצמי. המגמה היא לעולם כללית, אלא שהדרך אל הכלל עוברת באישיותו של כל אחד ואחד.

בראש השנה אנו ממליכים את הקב”ה על כל העולם: ”מלוך על כל העולם כולו בכבודך”. איך עושים דבר כזה? מה עלינו לכוון בתפילה זו, ומה עלינו לעשות להגשמתה? התשובה היא: המלכת הקב”ה מתחילה מהאדם עצמו, ומתוך כך היא מקרינה אל כל העולם כולו. הגמרא בברכות¹ מספרת:

תניא, סומכוס אומר: כל המאריך באחד - מאריךין לו ימיו ושנותיו... רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי חייא בר אבא, חזייה דהוה מאריך טובא (ראה שהיה מאריך הרבה). אמר ליה: כיון דאמליכתי (שהמלכת את ה') למעלה ולמטה ולארבע רוחות השמים, תו לא צריכת.

הבה”ג, בצטטו גמרא זו, מוסיף מילה אחת, המעמידה אותנו על משמעות העניין:

אמר ליה לא צריכת, אלא כדי שתמליכהו עליך ועל השמים ועל הארץ ועל ארבע רוחות העולם.

כיצד יכול אדם להמליך את הקב”ה על השמים, וכי השמים ברשותו?

כאשר ממליך האדם את ה' על עצמו, יכול הוא להמליכו אף על השמים. המאמין שהקב”ה שייך לחייו, מנהיג ומשגית, הרי שמבין כי הקב”ה שייך לכל. יכול הוא לומר: ”מלוך על כל העולם כולו בכבודך”.

בתפילת ראש השנה איננו עוסקים בהמלכה על עצמנו.



גרינפלד, יהודה ברוך



בן בלהה חיה ואברהם שמואל, נולד ביום כ"א באייר תשל"ט בחיפה. ילד שלישי להוריו, אח לחנוך, שושנה, יצחק, דוד וברכה.

כשמלאה לו שנה וחצי עברה המשפחה ליישוב מבוא חורון שבפאתי ירושלים ומאוחר יותר לשכונת גבעת מרדכי שבבירה. יהודה למד בבית-הספר היסודי הממלכתי-דתי "ציון עזרי", בחטיבת הביניים "מקור חיים" ובבית-הספר התיכון "ישל"ץ" - ישיבת ירושלים לצעירים. הוא היה חניך ומדריך בתנועת הנוער "עזרא" בסניף "גיגי".

בתום לימודיו התיכוניים למד יהודה כשנתיים בישיבת "עטרת כהנים" בירושלים. בראש חודש ניסן תשנ"ט התגייס לשירות חובה בצה"ל והתנדב לצנחנים. בהיותו ישר, עדין נפש ומתחשב, לא הצליח להסתגל ל"ראש" הצבאי. לאחר כשנה וחצי יצא כ"הסדרניק" ללימודים בישיבת ההסדר "איילת השחר" באילת, שם למד כשלוש שנים.

יהודה נשא לאישה את גבריאלה, ובני הזוג קבעו את ביתם במעלה מכמש שבאזור ירושלים. יהודה הצטרף לישיבת "לנתיבות ישראל" שתחילה מוקמה בקבר שמעון הצדיק ולאחר מכן עברה לנאות דוד. בחודש חשוון תשס"ז החל ללמוד ביוטכנולוגיה במכללת הדסה.

יהודה היה אדם מלא וערכי, עדין, מתחשב ואוהב. הוא אהב את בני המשפחה, את החברים, את ארץ ישראל ואת התורה. הוא אהב ללמוד ולהוסיף ידע וניצל כל דקה פנויה ללימוד ולקריאת ספרים.

ליהודה היו עיניים כחולות וגדולות, ועל פניו נסוכים חיוך וצחוק. הוא הקרין חיות וחיוניות, ולמרות רצינותו זרם עם החיים בחינניות, דבר שחיבב אותו על סביבתו. הוא בלט בשקט שלו; היה זה שקט של מלאות, של עומק שקט שיש בו אמירה, היה חבר טוב ורכש לו חברים רבים. הייתה בו פשטות ונעימות, ועל אף שהיה בעל ידיעות נרחבות בתחומים רבים, מעולם לא גבה לבו. יהודה היה איש שיחה נעים ויכול היה לפתח שיחה ב"גובה העיניים" עם כל אחד: גדולים וקטנים, משכילים ופשוטים, דתיים וחילונים.

יהודה היה רודף שלום ורחק ממריבות. כאב לו לראות מריבות והוא נכון היה לוותר על דברים רבים כדי להשכין שלום במשפחה ובכלל. המשפחה עמדה במרכז חייו, הוא אהב מאוד את כולם ובכל השנים ששירת בצבא ולמד בישיבה דאג לשמור על קשר רציף עם בני המשפחה המיידית והרחבה והקפיד להתקשר בכל יום שישי להורים ולסבתות. לאחר שהקים משפחה משלו, השקיע מאוד בבית - בצד הפיזי כמו בצד הרוחני, היה לשותף מלא בעבודות הבית, שיחק ולימד את בתו הבכורה רעיה שולמית ואת בנו הצעיר רון אביחי. תכניתו של יהודה להקים משפחה גדולה, ללמוד לימודי תואר שני ולהתפתח נגדעו בעודם באיבם...

כל דבר שעשה - עשה ברצינות ולעומק, עם כל הלב ובהשקעה רבה. כל דבר שלמד או יצר - עמדה מאחוריו מחשבה יסודית מהי הדרך הנכונה ביותר לעשות אותו, גם דברים שאנשים אחרים היו עושים "כדי לצאת ידי חובה". יהודה גילה חריצות ועקשנות והשקיע רבות בכל מה שבחר לעשות, דבר שבא לידי ביטוי בלימודים ובדברים רבים אחרים. היה לו חשוב מאוד להצטיין וגם דברים שלא באו לו בקלות - התאמץ והתעקש עד שהצליח. יהודה היה תלמיד חכם, אהב מאוד ללמוד תורה והשתדל לחיות לאורה. למד שנים רבות בישיבה וחבריו ורבים העידו עליו שהיה תלמיד חכם.

הוא היה עניו ולא החזיק טובה לעצמו, לא החשיב עצמו יותר מאחרים ובתחומים רבים התייחס לאחרים כאל מבינים ומוצלחים גם אם היה טוב לפחות כמותם. נרתם והתנדב לכל מעשה טוב.

יהודה הרבה לטייל, ובעיקר אהב טיולי סנפלינג למדבר יהודה. הוא טייל בכל רחבי הארץ עם בני המשפחה ועם החברים, פעמים רבות יזם ודחף לצאת לטיולים.

ביום ח' באב תשס"ו, במהלך מלחמת לבנון השנייה, נקרא ב"צו 8" לשירות מילואים.

יהודה נפל במלחמת לבנון השנייה בקרב בגבול הצפון ביום י"ב באב תשס"ו והוא בן עשרים ושבע. קטישה שנרתה משטח לבנון אל עבר קיבוץ כפר גלעדי הרגה אותו ואת חבריו ליחידה. עם יהודה נפלו: רב-סרן אליהו אלקריף, סגן שמואל (שמוליק) חלפון, סגן יוסי קרקש, רב-סמל ראשון שלמה (שלומי) בוכריס, רב-סמל ראשון דניאל בן דוד, רב-סמל מוטי בוטבול, רב-סמל זיו בלאלי, רב-סמל מריאן ברקוביץ, רב-סמל רועי יעיש, סמל-ראשון שי שאול מיכלביץ' וסמל גריגורי אהרונב. יהודה הובא למנוחות בבית-העלמין הצבאי בהר הרצל. הותיר אחריו אישה, בת ובן, הורים, שלושה אחים ושתי אחיות. לאחר מותו הועלה לדרגת סמל-ראשון.

על אחי יהודה / שושי גרינפלד

האחריות של האדם לגורלו, לייעודו, ולגורל האנושות, הייתה אבן דרך אצל אהובינו יהודה. הוא מעולם לא הסתגר רק בעולמו הפרטי, ובעיניו היפות, העמוקות, התבונן בסקרנות ועניין גם על הקורות את עמו, ותמיד ידע לפתוח חלון אל הזולת. כך, פעם כשהיה ילד, מצאה אותו אימא מגשש בחדר בעיניים עצומות, הולך ומתלבש בעיניים עצומות. "מה קרה?" שאלה אותו, "כואבות לך העיניים?". הוא פקח את עיניו הטובות וענה לה בתום: "אני רוצה לדעת איך העיוורים מרגישים". כשגדל פיתח הבנה עמוקה לכך שהאדם הוא בעל בחירה חופשית, וחובתו המוסרית היא להיות קשוב לצו מצפוני, ולא



ללכת כעיוור אחרי צווים או פקודות שניתנים לו על ידי הזולת. לאדם אחריות מלאה למעשיו, והוא לא יוכל להתחבא מאחורי התירוץ: "רק מילאתי הוראה, או פקודה". מתוך ההבנה הזו, שמר יהודה על חשיבה עצמאית מקורית ומעמיקה, גם כאשר למד בישיבה גבוהה, וגם כחייל. הוא מעולם לא דיבר בסיסמאות. בדברי התורה שלו תמיד שמעו את הקול הפנימי שלו, המיוחד, והצלול. למרות הצלילה לדפי הגמרא נשאר פתוח לעולם. קורא את האומן ומרגריטה, ומבקש איזה ספר איכותי לקרוא. תמיד מתעניין. פתוח קשוב. ושומר על עצמאות המחשבה, ועל אמירה פנימית נוקבת, שנשמעה גם בשקט שלו. כחייל, מתוך אחריות מוסרית, סירב לבצע משימות שנגדו את צו מצפונו, וכשהונפה חרב הגירוש מעל יישובי גוש קטיף, ראה מחובתו המוסרית ואחריותו האישית לעשות מעשה כדי למנוע את הפשע. ולמרות שהיה אז כבר אבא, ועמוס לעייפה בלימודים ועבודה, יצא והוביל קבוצות אל הגוש הנצור. החורבן של היישובים כאב לו באופן אישי.

האכפתיות שלו לא הייתה רק כלפי חוץ, אלא גם כלפי המשפחה. בכל יום שישי הקפיד להתקשר לכל אחד מבני המשפחה, כולל סבתות, דודים ואחים, ולברך אותם ב: "שבת שלום". את סבתא שלנו היה מברך בקול מבודח גם, שתזכה להתחתן עם "תרח קורח": איש עשיר כקורח, וזקן כתרח".

יהודה היה איש עדין נפש, נעים שיחה, איש רוח, פילוסוף כזה, תמיד התפלאנו למה התעקש להיאחז חזק בעולם הזה, בטכנולוגיה, בחומר, ולא נתן לנשמה שלו לשורר רק בעולמות הרוח, שם היה נראה שהוא שוחה בטבעיות, בחכמה, ברגישות נדירים. כנראה הרגיש משהו, ולכן התעקש להיאחז בעולם הזה.

במותו ציווה לנו את האחריות המוסרית של כל אדם, באופן אישי, למעשיו.

מתוך דברים שכתב גלעד בן שלוש, חברו של יהודה ללימודים במכללת הדסה בירושלים, ושראו אור בירחון "קול המכללה":

"יבדדתי ביקר ומלסחתי בכואבת

לבנו יחד על סמל באימונים, תמיד הפצת נחום אומדן ולבציות, תמיד יצרת אלאו במקום (אם בלא), תמיד בבית ופאצת ארסביר אנו אכאנו את המרצים, ואת המתמטיקה פצומדת מאחוריכם, ילבת בלקט וניצלת כל דקק סנוי, לא ראית אותך מטל צמך ארעץ, אם היית פססקר קרב לו חזי ארע תמיד נמצאת בכיתב אומדן או מטלסן אלתך אגריאל פמקסימה לבאד אמאלב ויחד נסותם בביתב אומטל. פססקר ארפציק מלסחב, אומדן חמיש ימים ארוכים בלבול ביוטכנולוגיה, אומדן בכל המטלות וללמוד אימודי קודל. תוסר אנו יבדדתי עם המתמיות הנכוב לך, עם טוב רלב ופאכבתיות לך. בהתחלה לא בכנו אותך - ראינו אותך מאיץ ויולב בכיתב עם מניו בדובון פירוק ופקיבול אכר פסאקוד לך, דיברנו בינינו על מילואים בלקראו לי ואתם אמרת אלמיות לקיבת טלור אם יבטיכו אותך בגוד אתם חלך עם ומלע כל מה למל בכדי ארכל עליכם במאגלות פאסל. כק דווקא אתם, לא פתאסית באוחס חוד פחנית נפאצת בעורף באות כואב ולא מחויב פמציאות אתם לפיית בטוב בכיתב עם בידע מוסלג ובמיוחד בדוק ארל ומעבר אכ טוב לב וצניעות אמיתית יבדדתי, אצכו אותך ואת מידותיך פטובות ואקח אתי את כל פיאצים ואת מכלו צינייק ער יום מותי."

באתר האינטרנט של ישיבת "איילת השחר" הועלו קווים לדמותו של יהודה:

"יהודה היה מאותם ש'סייג לחוכמה שתיקה' מאפיינת אותם, מהיחידים בעלי עולם פנימי מלא, שענוותם היא עוצמתם. דמותו בישיבה - מבוני אהבת התורה, בקביעות ובהתמדה, מאותם בעלי 'המחשבות הארוכות' העוסקים באורך רוח ותולים את מוצקותם ובסיס תורתם הרחבה. מקומו בבית המדרש לא נפקד ככל שהותו בישיבה, מנרות התמיד של העיר אילת, מלוקחי האחריות 'טורי קרתא' - שומרי העיר האמיתיים. כך בהתמדה ובעקביות חתר לו את מקומו מתחת כיסא הכבוד ממש..."

